

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2018

Marking Scheme

Latvian

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

Atbildiet uz jautājumiem!

1. Izskaidrojiet vārdus un vārdu savienojumus!

(5 punkti)

a) līdzcilvēks (1. rindkopa)

(Viens no vairākiem cilvēkiem, kas dzīvo kopā, vienlaikus kādos apstākļos.)

b) godināt (2. rindkopa)

(Izturoties ar goddevību, atzīt (kādu) par vērtīgu, cienījamu. Publiski cildināt.)

c) tendences (3. rindkopa)

(Attīstības, pārmaiņu virziens (piemēram, procesam, darbībai, uzskatam, idejai). Tieksme (piemēram, uz kādu darbību, stāvokli).

d) lokālpatrioti (5. rindkopa)

(Cilvēki, kuriem ir tieksme nekritiski atzīt par labu, vērtīgu, izvirzīt pirmajā vietā to, kas saistīts ar paša tuvāko apkārtni (piemēram, dzīves, darba vietu).

e) ikdienas varoņi (9. rindkopa)

(Cilvēki, kas izceļas, varoņdarbu veic/glābj kādu, pašam to tajā brīdī neapzinoties.)

2. Paskaidrojiet, kā autors izprot jēdzienu “beznosacījuma stāsti”?

(5 punkti)

Mēs ikdienā veicam pašam par sevi saprotamas darbības, sniedzam viens otram palīdzību, rūpējamies par tuvāko, neprasot par to samaksu, nedomājot, ka to varētu kāds cits izdarīt. Taču reizēm veicam pašsaprotamus darbus, nedomājot par sevi, iespējamām sekām, vienkārši – palīdzam kādam. Citi varbūt tādos gadījumos domātu, kas man par to būs, tas jādara kādam citam. Ne visos gadījumos iespējams rīkoties pēc iepriekš saskaņotas instrukcijas – vienkārši tā dara.

3. Izmantojot savu pieredzi, raksturojiet Baibas Zūzenas apgalvojumu: “Arī laukos ir dzīvība.”

(5 punkti)

Laukos veiktāk pamanīt kādu cilvēku, kurš pašizliedzīgi dara kādu darbu, par tiem pilsētā uzzina reti. Pilsētās mediji jau atspoguļo tikai valstiski svarīgu informāciju. Laukos, kur viens otru pazīst, cilvēki vairāk palīdz, īpaši jau gados vecākiem cilvēkiem, lauksaimniekiem, kuriem ir kuplas ģimenes. Te vietējie cenšas saglabāt novada tradīcijas, vēsturi. Lauku iedzīvotāji arī visbiežāk otram pasaka: “Paldies!”, kas pilsētā reti saklausāms. Lauciniekiem vairāk sevi jāslavē.

4. Izmantojot faktus no teksta, pamatojiet, ka raidījums *Latvijas lepnums* ir kā pretstats mūsdienu fragmentārajai pasaulei!

(5 punkti)

Jebkurš slavējams darbs, ja tas netiek pienācīgi novērtēts, ar laiku tiek aizmirsts. Tā vietā rodas citi, jauni, mazāk vērtīgāki, ierastāki. Taču par Latvijas lepnumiem runā vismaz pusgadu, to intervē, filmē, viedo sižetus, rāda televīzijā. Cilvēks gūst popularitāti, dalās savā pieredzē, viņam tiek pievērsta īpaša uzmanība. Viņš jūtas atzīts. Citi no viņa mācās. Un tas jau ir kas krietni vairāk, nekā vienkārši veikts “labs” darbs.

5. Kādas pārmaiņas sabiedrībā un līdzcilvēkos liecina, ka sabiedrības intelīģence attīstās? (5 punkti)

Ar inteliģenci es domāju visus, kas piesaka Latvijas lepnumu. Ja sākotnēji jebkurš kādam būtisks darbiņš tika celts godā, tad tagad balvai izvirza krietni mazāk pretendētus, bet gan īpašus cilvēkus, kuri tiešām šo titulu pelnījuši par pašreizējā, nesamaksājama darbu. Tas liecina, ka cilvēki vispirms izvērtē balvas pretendenta ieguldījumu, apzinās ieguldījuma nozīmību, unikalitāti un tikai tad piesaka. Latvijas lepnumam jābūt īpašam cilvēkam ar īpašu stāstu. Skatītājiem, klausoties šos stāstus, jāizjūt "tauriņa efekts".

6. Izskaidrojiet, ko, jūsuprāt, domāja Baiba Zūzena, sakot, ka „tajā dienā, kad televīzijā raida ceremoniju Latvijas lepnums, Latvija kļūst labāka”. (5 punkti)

Šajā dienā skatītāji gūst tikai pozitīvas emocijas, aizmirst ikdienas likstas. Gandrīz katrs padomā, vai tad es arī nevarētu būt Latvijas lepnums. Priecājamies par šodienas varoņiem, par to, ka mums blakus ir cilvēks, ar kuru gribas lepoties. Raidījums vieno Latvijas iedzīvotājus, tas nav nekāds šovs, kurā kādu pazemo. Rodas sajūta, ja tādi mēs visi būtu, Latvija būtu labāka. Kāpēc ne?

II daļa

(30 punkti)

Izskaidrojiet frāzi “Uzņemties atbildību par savu dzīvi”! Vai, jūsuprāt, cilvēki “uzņemas atbildību par savu dzīvi”? (ap 100 vārdu)

Jau no mazotnes vecākiem un skolai vajadzētu iemācīt bērniem uzņemties atbildību par savu dzīvi. Pašam jau tā vien būs jādzīvo, melnrakstu dzīvē nav. Šķiet, ka Latvijā daļa cilvēku sevi pakļāvuši pilnīgi likteņa varai – kā būs, tā būs. Protams, ir cilvēki, kuri stratēģiski plāno savu dzīvi jau no skolas gadiem.

III daļa

(40 punkti)

1. “Tas, cik labi mēs dzīvojam, ir mūsu rokās.” (ne mazāk kā 300 vārdu)

Mēs paši esam savas laimes kalēji. Jo vairāk ieguldīs darbu sevis izglītošanā, jo draudzīgāks būs pret līdzcilvēkiem, jo laimīgāks būs, vieglāk sasniegs savus sapņus.

vai

2. “Neskati vīru no cepures,” aicina latviešu sakāmvārds. Analizējiet, cik lielā mērā varam spriest par cilvēku pēc viņa izskata un apģērba! Miniet argumentus, kuri apstiprina un kuri noliedz šī apgalvojuma patiesumu!

Cilvēka izskats, ģērbšanās stils, ārējais veidols lielā mērā ir cilvēka personības spogulis un attēls, taču bieži vien tas var būt arī maldinošs. Patiesi cilvēku mēs iepazīstam, veidojot attiecības, sarunājoties, pavadot laiku un strādājot kopā, sadarbojoties, it īpaši pārbaudījumos, grūtībās un ekstremālās situācijās.

